

Reactie op consultatie ‘Wetsvoorstel kennisprogramma beroepsziekten’

De FNV maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op deze consultatie. De FNV is er een groot voorstander van dat er in de Arbeidsomstandighedenwet (hierna: Arbowet) een grondslag komt voor zowel de subsidiëring van samenwerkingsverbanden voor kennisactiviteiten ter voorkoming of beperking van beroepsziekten als voor de tegemoetkoming van beroepsziekten. Hiermee wordt een signaal afgegeven dat er meer aandacht moet komen voor beroepsziekten in Nederland. Dit is hard nodig.

Jaarlijks sterven nog steeds ruim 4000 mensen voortijdig door beroepsziekten, waarvan ongeveer 3000 door het werken met gevaarlijke stoffen. Een kennisprogramma gericht op het voorkomen en beperken van het aantal beroepsziekten en een tegemoetkoming voor diegenen voor wie preventie te laat komt zijn daarbij belangrijke instrumenten.

Juist ook in het kader van de preventieve taak en de zorgplicht van de werkgever is het belangrijk om een goede definitie van het begrip ‘beroepsziekte’ te hebben. Een definitie waarin ook ruimte is om aandacht te schenken aan preventieve activiteiten.

De FNV vindt de keuze om de definitie, zoals die nu in de Arbeidsomstandighedenregeling (hierna: Arboregeling) wordt gehanteerd, ongewijzigd over te nemen in de Arbowet dan ook een zeer ongelukkige keuze. Daarbij zijn we het niet eens met de opmerking die daarover wordt gemaakt in de Memorie van toelichting op pagina 24, waarin bij Artikel I, onderdeel A (artikel 1) wordt aangegeven dat de betekenis van het begrip ‘beroepsziekte’ in de Arbowet dezelfde is als in de Arboregeling. De definitie van het begrip ‘beroepsziekte’ is nu namelijk alleen van toepassing op bedrijfsartsen of arbodiensten en geeft aan wanneer zij verplicht zijn om een beroepsziekte te melden bij het daarvoor aangewezen instituut, het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB). Het NCvB kan de binnengekomen beroepsziektemeldingen niet herleiden tot individuele natuurlijke personen of bedrijven. Dit is ook niet nodig omdat de meldingen worden gebruikt voor het bevorderen van de kennis over beroepsziekten op het gebied van epidemiologie. In dit kader is de huidige definitie van beroepsziekten in de Arboregeling goed te volgen.

Door nu de huidige definitie van het begrip ‘beroepsziekte’ te verplaatsen naar de Arbowet, zal de drempel om te werken aan preventie verder verhoogd worden. Er is dan immers pas sprake van een beroepsziekte als deze in overwegende mate in arbeid of arbeidsomstandigheden heeft plaatsgevonden voor de hele Arbowet en de daarop berustende bepalingen en niet meer uitsluitend voor het doen van meldingen aan het NCvB. Enkele voorbeelden:

- Het verplaatsen van de definitie naar de Arbowet zal tot gevolg hebben dat het arbobeleid pas in werking treedt als de schadelijkheid ‘in overwegende mate’ met het werk of de arbeidsomstandigheden te maken heeft. Dit terwijl het arbobeleid erop gericht is om individuele werknemers te beschermen tegen alle schadelijke effecten van het werk.

- Het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) is er juist op gericht om de risico's voor beroepsziekten zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Als dit pas gedaan hoeft te worden als er sprake is van een ziekte of aandoening als gevolg van een belasting die 'in overwegende mate' in arbeid of arbeidsomstandigheden heeft plaatsgevonden, dan zal de preventieve werking van het PAGO alleen maar afnemen. Bij een PAGO gaat het immers ook om het signaleren van mogelijke beroepsziekten om verdere schade aan de gezondheid te voorkomen en hiervan te leren.

Kortom: het verplaatsen van de huidige definitie van beroepsziekten naar de Arbowet verengt de zorgplicht en stimuleert preventie niet. Dit is zeer onwenselijk. Hoewel de Arbowet bestuursrechtelijk is en niet civielrechtelijk, wordt er in civielrechtelijke procedures wel gekeken naar de Arbowet als een wet waar je sowieso aan moet voldoen. Civielrechtelijk wordt het begrip 'beroepsziekte' echter veel breder geïnterpreteerd dan nu in de Arboregeling. Door de definitie van het begrip 'beroepsziekte' naar de Arbowet te verplaatsen wordt de discrepantie tussen het civiel recht en de Arbowet alleen maar groter.

In het wetsvoorstel staat dat het sociale systeem in Nederland, 'risque social' ervoor zorgt dat er geen stimulans is om kennis over beroepsziekten op te bouwen. 'Risque social' gaat over uitkeringen in het geval van arbeidsongeschiktheid. Dit systeem mag geen excuus zijn voor het uitblijven van kennis over beroepsziekten. Overigens krijgt in 38% van basiscontracten de bedrijfsarts überhaupt geen tijd voor het onderzoeken en melden van beroepsziekten. Als deze tijd wel opgenomen is in het basiscontract dan maakt slechts 33% van de bedrijfsartsen hier gebruik van.¹ Verder zijn er ook bedrijfsartsen die nooit een beroepsziekte melden, terwijl ze dit wel verplicht zijn; 46% van de bedrijfsartsen zijn zogenaamde 'chronische nulmelders'.² Dit heeft niks te maken met het sociale systeem in Nederland, maar met de onwil om tijd en geld vrij te maken voor preventie. Dit blijkt ook uit het feit dat bijna driekwart van de bedrijfsartsen nooit advies geeft over preventie.³

Eén van de doelstellingen van het rapport Heerts, Stof tot nadenken⁴, was juist dat er breder gekeken moet worden naar beroepsziekten. Bijvoorbeeld dat iemand een tegemoetkoming moet kunnen krijgen wanneer de beroepsziekte voorshands aannemelijk is. Het bereik van artikel 9b Tegemoetkoming van beroepsziekten wordt kleiner wanneer in de definitie van het begrip 'beroepsziekte' de term 'in overwegende mate' wordt gebruikt.

De toenmalige minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Van Gennip, heeft in december 2022 het 'Zero Death at work' manifest van het Europees Verbond van Vakverenigingen ondertekend, waarmee de ambitie uitgesproken wordt van nul doden door het werk en dat het aantal arbeidsongevallen en zieken door en op het werk significant daalt. Om dit te kunnen bereiken is juist meer inzet op preventie heel erg belangrijk. Voorkomen van beroepsziekten kan, genezen vaak niet.

¹ Arbo in bedrijf 2022-2023, Nederlandse Arbeidsinspectie, september 2024, p. 20.

² Beroepsziekten in beeld deel 2, Nederlandse Arbeidsinspectie, december 2020, p. 19.

³ Arbo in bedrijf 2022-2023, Nederlandse Arbeidsinspectie, september 2024, p. 20.

⁴ [Stof tot nadenken; stap vooruit, maak werk van preventie en erkenning | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

We concluderen dat de verplaatsing van de huidige definitie van beroepsziekten naar de Arbowet de drempel om te werken aan preventie verder zal verhogen. De indruk is dat dit niet de intentie is van dit wetsvoorstel. Gelet op het voorgaande stelt de FNV voor dat de definitie van het begrip ‘beroepsziekte’ in artikel 1 van de Arbowet als volgt gewijzigd wordt:

Beroepsziekte: een ziekte of aandoening die het gevolg is van het verrichten van arbeid of de arbeidsomstandigheden op een werkplek.

Deze definitie komt meer overeen met bijvoorbeeld de Franse definitie van een beroepsziekte: ‘Une maladie professionnelle est la conséquence de l’exposition plus ou moins prolongée à un risque qui existe lors de l’exercice habituel de la profession.’⁵ (vertaling: Een beroepsziekte is het gevolg van min of meer langdurige blootstelling aan een risico dat bestaat tijdens de gebruikelijke uitoefening van het beroep.) Verder wordt in de ‘subsidieregeling kennisactiviteiten ter voorkoming of beperking van beroepsziekten’ een soortgelijke definitie gehanteerd, namelijk: ‘ziekten die het gevolg zijn van het verrichten van arbeid of de arbeidsomstandigheden op een werkplek, waaronder de blootstelling aan gevaarlijke stoffen.’

Marika Schooneveldt
FNV Beleidsadviseur Veilig & Gezond werken

⁵ [Maladie professionnelle: votre prise en charge | ameli.fr | Assuré](#)